

เค้าโครงรายวิชา (Course Syllabus) ประจำปีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566
 รหัสวิชา/ชื่อวิชา สค. 235 สังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์และระบบสุขภาพ
 (SW 235: Medical Social Work and Health Systems) จำนวน 3 หน่วยกิต (3-0-6)
 หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563)
 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 (ระหว่างวันที่ 8 มกราคม 2567 – 4 พฤษภาคม 2567)

1. อาจารย์ผู้สอน/ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานรายวิชา พร้อมข้อมูลการติดต่อ

Sec./gr.	อาจารย์ผู้บรรยาย	โทรศัพท์	E-mail address
9000/01	รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณวดี พูลพอกสิน (ผู้ประสานรายวิชา เนื่องจากมีการเปิดสอน รายวิชานี้ที่ศูนย์ลำปาง)	093 763 3329 ID line: poonpoksin	wanwadee@tu.ac.th

2. วันและเวลาบรรยาย

ทุกวันพุธ เวลา 13.30-16.30 น. ณ ห้องบรรยาย สค.308

และห้องบรรยายออนไลน์ MST ชื่อห้อง “SW235 (2/2566 กลุ่ม 900001)” (กรณีจำเป็น)

วันสอบ

สอบกลางภาค วันพฤหัสบดีที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 เวลา 14.30–16.00 น. (หนึ่งชั่วโมงครึ่ง)

สอบปลายภาค วันศุกร์ที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2567 เวลา 09.00-12.00 น. (สามชั่วโมง)

3. จุดมุ่งหมายของรายวิชา (Purposes of the course)

เน้นการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องความสำคัญของสวัสดิการสุขภาพของไทย ความเชื่อมโยงของนโยบายด้านสุขภาพและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย ความรู้ ความเข้าใจในระบบบริการสุขภาพของไทย รวมถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดเครือข่ายทางสังคมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายของนักสังคมสงเคราะห์ และบทบาทนักสังคมสงเคราะห์ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาและภาคสนามในฐานประเด็นและปัญหาเกี่ยวกับระบบสุขภาพที่ร่วมสมัย เน้นให้เกิดการการค้นคว้า ทำรายงานและนำมาอภิปรายกับเพื่อนและอาจารย์ในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับระบบสวัสดิการสุขภาพและบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์/สุขภาพ

4. แนวสังเขปการบรรยาย (Course description)

ความหมาย ขอบเขต กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือ วิธีการ แนวคิดและมาตรฐานในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ในหน่วยบริการสุขภาพทุกระดับ รวมไปถึงความหมายของสุขภาพ พลวัตในระบบสุขภาพ พัฒนาการของการขับเคลื่อนกฎหมายและนโยบายสุขภาพ ที่เชื่อมโยง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบบสวัสดิการสุขภาพ และบทบาทนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์

Meanings, scope, target groups, tools, methods, concepts, and standards of practices of medical social work at all levels of health service units, including meanings, dynamics of health systems, the development of health-related laws, health policy, and their effect on development of health welfare systems and roles of medical social worker.

5. ผลลัพธ์มาตรฐานการเรียนรู้หลักและรอง ที่คาดหวังระดับรายวิชา

คุณธรรม จริยธรรม

(1) มีความเข้าใจและตระหนักเกี่ยวกับจริยธรรมทางวิชาชีพ จริยธรรมทางวิชาการ มีศีลธรรมอันดี บทบัญญัติทางกฎหมายและจิตอาสาเป็นเครื่องมือชี้นำการปฏิบัติงาน (หลัก)

(3) ตระหนักถึงและเคารพในความหลากหลายของมนุษย์และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและความเป็นธรรมทางสังคม (รอง)

(4) ปกป้องสิทธิของกลุ่มผู้ใช้บริการระดับต่างๆ ตลอดจนขจัดอคติในการปฏิบัติงานกับกลุ่มผู้ใช้บริการที่แตกต่างหลากหลาย (หลัก)

ความรู้

(1) มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอันเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติงานทางสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม (รอง)

(2) มีความรู้ในวิชาการสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคมที่จะช่วยให้เกิดการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะนักสังคมสงเคราะห์ระดับปฏิบัติการทั่วไป (Generic Social Workers) (หลัก)

(3) มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและระบบบริการ สวัสดิการ ในระดับสากลภูมิภาค ประเทศและท้องถิ่น (รอง)

ทักษะทางปัญญา

(2) สามารถสืบค้น แยกแยะ ประเมิน บูรณาการ และสังเคราะห์ความรู้จากแหล่งต่างๆ ทั้งที่ได้จากประสบการณ์หรือการค้นคว้า วิจัย เพื่อประโยชน์ในกระบวนการแก้ไขปัญหาสังคม (รอง)

ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ

(1) ทักษะในการสร้างความสัมพันธ์เชิงวิชาชีพกับผู้ใช้บริการ ผู้ร่วมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบงานอย่างเหมาะสม (รอง)

(3) ปฏิบัติงานโดยยึดหลักประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่งาน ผู้ใช้บริการ และสังคม เป็นสำคัญ (หลัก)

ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(2) สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนองานและสื่อสารผลงานได้อย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสภาพแวดล้อม (รอง)

(3) มีทักษะในการสื่อสารในการพิทักษ์สิทธิผู้ใช้บริการ ชุมชน ที่มีความหลากหลายด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย (หลัก)

ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ

(1) สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพทางวิชาชีพในการทำงานทั้งในระดับบุคคลและครอบครัว กลุ่ม และชุมชน (รอง)

6. กติกาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

- (1) นักศึกษาเข้าชั้นเรียนตรงเวลา ทั้งนี้การเข้าเรียนสายในแต่ละครั้ง นักศึกษาอาจถูกหักคะแนนการเข้าชั้นเรียน นอกจากนี้ นักศึกษาต้องเข้าชั้นเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของเวลาเรียน (11 ครั้งของชั้นเรียน) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสอบปลายภาค ตามระเบียบของการศึกษาในระดับปริญญาตรี มธ.
- (2) นักศึกษาควรหลีกเลี่ยงการใช้โทรศัพท์และเทคโนโลยีอื่นๆ (ที่ไม่จำเป็น) ระหว่างการเรียนหรือทำกิจกรรมในชั้นเรียน
- (3) นักศึกษาควรแสดงออกถึงความตั้งใจและแสดงความคิดเห็นหรือรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยยึดถือหลักการเคารพ และให้เกียรติผู้อื่น
- (4) การขาดเรียนเนื่องจากป่วย ต้องมีใบรับรองแพทย์พร้อมแจ้งให้ผู้สอนทราบก่อน ส่วนการลาที่จำเป็นและเป็นเรื่องสำคัญต้องแจ้งผู้สอนล่วงหน้า อย่างน้อย 1 วัน ก่อนถึงวันที่จะมีการเรียนการสอน
- (5) นักศึกษากรุณาแต่งกาย “สุภาพ” เข้าชั้นเรียน
- (6) หากนักศึกษามีข้อสงสัยในเนื้อหาของวิชาหรือต้องการความช่วยเหลืออื่นๆ จากอาจารย์ผู้สอน โปรดนัดหมายกับผู้สอน ตามเบอร์โทรศัพท์ อีเมลที่ให้ไว้ข้างต้น หรือในช่องทางแชทของระบบ MST
- (7) รายวิชานี้ยึดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ (On-site) เป็นหลักตลอดภาคเรียน ทั้งนี้ อาจจะมีการเรียนการสอนออนไลน์ กรณีที่มีความจำเป็นเท่านั้น หรือตามความต้องการของวิทยากรภายนอกที่เชิญบรรยายในชั้นเรียน
- (8) กรณีการลาเนื่องมาจากการมีประจำเดือนของนักศึกษาหญิง สามารถลาได้ โดยไม่นับเป็นการขาดเรียน แต่นักศึกษาต้องรับผิดชอบการเรียน และกิจกรรมในชั้นเรียนของตนเอง
ทั้งนี้ ในทุกครั้งที่มีการเรียนการสอนโดยปกติ จะไม่บันทึกเสียงการบรรยายผ่านระบบ MST และจะไม่เปิดระบบการเรียนออนไลน์ให้นักศึกษาคนใดคนหนึ่ง พร้อมกับที่มีการเรียนออนไลน์ที่ดำเนินการเป็นหลัก

7. การวัดผลการศึกษา

กิจกรรมรายวิชา	คะแนน
1. การเข้าชั้นเรียนและกิจกรรมในชั้นเรียน	10
การเข้าชั้นเรียน 5 คะแนน	
กิจกรรมในชั้นเรียนและการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน 5 คะแนน	
2. รายงานกลุ่ม จำนวน 1 เรื่อง	30
นำเสนอรายงาน 5 คะแนน	
รายงาน 15 คะแนน	
การมีส่วนร่วมงานกลุ่ม 10 คะแนน	
3. การสอบ	60
สอบกลางภาค (จำนวน 2 ข้อๆละ 15 คะแนน) รวม 30 คะแนน	
สอบปลายภาค (จำนวน 2 ข้อๆละ 15 คะแนน) รวม 30 คะแนน	
รวมคะแนน	100

8. การประเมินผลการเรียน

เกณฑ์การประเมินผลการเรียนจะพิจารณาโดยใช้หลักการทางสถิติในการตัดเกรด (มีในระบบของสำนักทะเบียน มธ.) รวมทั้งการพิจารณาผลคะแนนแบบอิงกลุ่มและอิงเกณฑ์ (ขึ้นอยู่กับการกระจายของคะแนน)

9. หัวข้อการเรียนการสอน/แผนการสอน

ผู้บรรยายหลัก: รองศาสตราจารย์ ดร. วรณวดี พูลพอกสิน ทุกวันพุธ เวลา 13.30 – 16.30 น.

ครั้งที่/วัน เดือน ปี	เนื้อหาการเรียน	จำนวนชั่วโมง	วิธีการสอน
ครั้งที่ 1 10 ม.ค. 67	-แนะนำผู้สอน และผู้เรียน -ชี้แจงวิธีการเรียนการสอน การประเมินและวัดผล หนังสืออ่านประกอบ กำหนดข้อตกลงและความคาดหวังในการเรียนร่วมกัน -ความคาดหวังในการเรียน รวมทั้งเนื้อหาที่ต้องการเรียน -ความเข้าใจพื้นฐานเรื่องสุขภาพตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก	3	-บรรยายและนักศึกษาเข้าร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความเกี่ยวข้องในเรื่องสุขภาพ -แบ่งกลุ่มเพื่อทำรายงานของวิชา ส่งรายชื่อสมาชิกกลุ่มใน MST ของรายวิชา (กลุ่มละ 6-8 คน โดยประมาณจากจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน)
ครั้งที่ 2 17 ม.ค. 67	-ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบบสุขภาพ (ที่เชื่อมโยงกับงานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์/สุขภาพ) -แนวคิดสวัสดิการสังคม สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญ/ความจำเป็นต่อการมีสวัสดิการสังคมในมิติสุขภาพ	3	-บรรยายประกอบสื่อ Power point และนักศึกษาเข้าร่วมแลกเปลี่ยน -กิจกรรมในชั้นเรียน
ครั้งที่ 3 24 ม.ค. 67	กฎหมายสุขภาพที่สำคัญในงานสวัสดิการด้านสุขภาพ/ การแพทย์	3	บรรยายประกอบสื่อ Power point
ครั้งที่ 4 31 ม.ค. 67	-แลกเปลี่ยนประเด็นสำคัญของนโยบายด้านสาธารณสุข/ สุขภาพในแผนพัฒนาการสาธารณสุข/สุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 1-13 -ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ (Social Determinants of Health [SDH])	3	-กิจกรรมในชั้นเรียน -บรรยายประกอบสื่อ Power point และนักศึกษาเข้าร่วมแลกเปลี่ยน
ครั้งที่ 5 7 ก.พ. 67	สวัสดิการสุขภาพที่สำคัญของไทย: หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (ความเป็นมา/พัฒนาการความสำคัญ แนวคิด/ หลักการพื้นฐาน เป้าหมาย ลักษณะสำคัญของระบบบริการสุขภาพแต่ละระดับ และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง)	3	บรรยายประกอบสื่อ Power point และนักศึกษาเข้าร่วมแลกเปลี่ยน
ครั้งที่ 6 14 ก.พ. 67	-สวัสดิการสุขภาพที่สำคัญของไทย (ต่อ): หลักประกันสังคม (แนวคิด/หลักการพื้นฐาน เป้าหมาย สิทธิประโยชน์) -เปรียบเทียบหลักประกันสุขภาพของรัฐรูปแบบต่างๆ ของไทย	3	บรรยายประกอบสื่อ Power point และนักศึกษาเข้าร่วมแลกเปลี่ยน
ครั้งที่ 7 21 ก.พ. 67	-ผลกระทบต่อระบบสวัสดิการสุขภาพ/หลักประกันสุขภาพของไทย ในปัจจุบัน -ทิศทางสวัสดิการสุขภาพหลักประกันสุขภาพของไทยในอนาคต	3	บรรยายประกอบสื่อ Power point และนักศึกษาเข้าร่วมแลกเปลี่ยน
วันที่ 25, 27 - 29 กุมภาพันธ์ - 4 มีนาคม 2567 เป็นช่วงการสอบกลางภาค			

ครั้งที่/วัน เดือน ปี	เนื้อหาการเรียน	จำนวนชั่วโมง	วิธีการสอน
วันพฤหัสบดีที่ 29 กุมภาพันธ์ 2567 เวลา 14.30 – 16.00 น. เป็นวันสอบกลางภาคของวิชานี้ เนื้อหาการสอบ ครอบคลุมเนื้อหาการบรรยาย ครั้งที่ 1-7			
ครั้งที่ 8 6 มี.ค. 67	พัฒนาการสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์/สุขภาพ	3	วิทยากรภายนอก
ครั้งที่ 9 13 มี.ค. 67	นิยาม ขอบเขตและกลุ่มเป้าหมายของงานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์/สุขภาพ	3	บรรยายประกอบสไลด์ Power point และนักศึกษาพร้อมแลกเปลี่ยน
ครั้งที่ 10 20 มี.ค. 67	แนวคิดหรือทฤษฎีที่ใช้ในงานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์/สุขภาพ	3	บรรยายประกอบสไลด์ Power point และนักศึกษาพร้อมแลกเปลี่ยน
ครั้งที่ 11 27 มี.ค. 67	มาตรฐานการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์/สุขภาพกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในหน่วยบริการสุขภาพ/นอกหน่วยบริการ	3	บรรยายประกอบสไลด์ Power point และนักศึกษาพร้อมแลกเปลี่ยน
ครั้งที่ 12 3 เม.ย. 67	-ความเชื่อมโยงระหว่างระบบสวัสดิการสุขภาพกับงานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ -ความท้าทายต่อบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์กับงานสวัสดิการด้านสุขภาพในสังคมไทย	3	บรรยายประกอบสไลด์ Power point และนักศึกษาพร้อมแลกเปลี่ยน
ครั้งที่ 13 10 เม.ย. 67	งานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์/สุขภาพในบริบทของไทยและต่างประเทศ ผ่านกรณีศึกษา	3	-บรรยายประกอบสไลด์ Power point และนักศึกษาพร้อมแลกเปลี่ยน
วันที่ 11 - 17 เมษายน 2567 มหาวิทยาลัยงดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นเทศกาลสงกรานต์			
ครั้งที่ 14 24 เม.ย. 67	นักศึกษานำเสนอรายงานกลุ่ม ครั้งที่ 1	3	-นักศึกษานำเสนอรายงาน โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ครั้งที่ 15 1 พ.ค. 67	นักศึกษานำเสนอรายงานกลุ่ม ครั้งที่ 2 สรุปเนื้อหารายวิชา และการสอบปลายภาค	3	-นักศึกษานำเสนอรายงาน โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันสรุปเนื้อหารายวิชา
รวมการเรียนการสอน จำนวน 15 ครั้ง รวม 45 ชั่วโมง			
นักศึกษาต้องส่งรายงานกลุ่มและกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียน ตามที่ผู้สอนแจ้ง ภายในวันที่ 18 พฤษภาคม 2567 โดยทุกกิจกรรมของรายวิชา ส่งใน MST ของห้องเรียน ทั้งไฟล์ word และ pdf.			

10. การอุทธรณ์ของนักศึกษา

กรณีที่นักศึกษามีความสงสัยเกี่ยวกับผลการประเมินในรายวิชาใดสามารถยื่นคำร้องขออุทธรณ์คำตอบตลอดจนดูคะแนนและวิธีการประเมินของอาจารย์แต่ละรายวิชาได้ภายใน 7 วันหลังประกาศผลการเรียน โดยสามารถเขียนยื่นคำร้องได้ที่ งานการศึกษาและกิจการนักศึกษา ชั้น 2 ตึกคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ศูนย์รังสิต

11. เอกสารอ้างอิงประกอบการเรียนการสอน

11.1 ตำราและเอกสารหลัก (Main textbooks and documents)

วรรณวดี พูลพอกสิน. (2556). *จุดประกายความเป็นธรรมหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของไทย*.

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรรณวดี พูลพอกสิน. (2556). *กฎหมายสุขภาพในงานสวัสดิการสังคม*. กรุงเทพฯ: บริษัท เจพรีนท์ จำกัด.

Gehlert, S., & Browne, T. (2019). *Handbook of health and social work*. (3rd ed.). San Francisco: John Wiley & Sons, Inc.

Kerson, T. S., & McCoyd, J. L. M. (2010). *Social work in health settings: Practice in context*. Abingdon, England: Rutledge.

บทความวิชาการและบทความวิจัยของผู้สอน ซึ่งจะวางไว้ในห้องเรียน MST

11.2 เอกสารและข้อมูลสำคัญ

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคณะ. (2543). *มิติสุขภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อสร้างสังคมแห่งสุขภาวะ*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

Walmsley, J. (1993). *Health, welfare & practice: Reflecting on roles & relationships*. Publication: London: Sage.

World Health Organization (WHO). (2012). *What is universal health coverage?* Retrieved from: http://www.who.int/features/qa/universal_health_coverage/en/

11.3 ข้อมูลที่สำคัญจากเว็บไซต์ขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและสังคมสงเคราะห์

กระทรวงสาธารณสุข: www.moph.go.th

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ: www.nhso.go.th

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ: www.nesdb.go.th

สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน: www.sso.go.th

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข: <https://www.hsri.or.th/researcher>

สหพันธ์นักสังคมสงเคราะห์นานาชาติ (International Federation of Social Workers [IFSW]): <https://www.ifsw.org/>

สมาคมระหว่างประเทศของโรงเรียนสังคมสงเคราะห์ (International Association of Schools of Social Work [IASSW]): <https://www.iassw-aiets.org/>

สมาคมนักสังคมสงเคราะห์อเมริกัน (National Association of Social Workers [NASW]): <https://www.socialworkers.org/>

องค์การอนามัยโลก: www.who.int

และแหล่งข้อมูลอื่นๆ ซึ่งจะแนะนำในชั้นเรียนเป็นรายครั้ง